

دکتر حیدر میرزا حاجی آقا . ارباب کیخسرو . مستشار الدوله . ممتاز الدوله . محمدهاشم میرزا حسن علی خان . دکتر امیرخان . مرتضی قلیخان بختباری . مشیر الدوله . هرالملک . آقا میرزا رضا خان نایبینی . نیر السلطنه . ذکاء الملک . تربیت . مرتضی قلیخان . حاجی سید نصرالله . متین السلطنه . وکیل الرعایا . شبخعلمی شیرازی . معین الرعایا . شیخ رضا دهخوار قافی . معززالملک . کسانیکه رده کرداند . هشتروندی . دهخدا . آقا سید جلیل . کریم خان قشقائی . مؤمن الملک آقا شیخ ابراهیم زنجانی . سليمان میرزا . آقا سید حسین کزازی . آقا میرزا داودخان . آفاسیه حسین اردبیلی . آقامحمد بروجردی . شیخ غلامحسین طباطبائی .

رئیس - باکثریت تصویب شد حال رأی می گیریم در باب مسیو (کرنلیوس) بطوریکه پیشنهاد شده است سال اول [۱۴] هزار فرانک سال دویم (۱۵) هزار فرانک سال سیم (۱۶) هزار فرانک داده شود کسانیکه تصویب می کنندوره سفیدخواهند انداخت (بعضی اظهار داشتند اشتباه شده است این طور نیست) .

معززالملک - مخصوصاً در کاغذیکه مسیو ویپیه باقای متین السلطنه نوشته بودند همینطور کمیسیون در این مخصوص اشتباه نکرده است [از ازاق رأی اند شده نتیجه از اینقرار اعلام شد] .

معاضدالملک - عده حضار [۴۷] ورتبه سفید ملامت قبول (۴۸) ورقه آبی علامت رد (۸) امتناع (۱۸) (اشخاصیکه تصویب کرده اند) صدرالملما معتمد التجار . هشتروندی . سپهبدار اعظم . آقا شیخ رضا دهخوار قافی . حاجی شیخ علی خراسانی وحدتالملک . سليمان میرزا . بهجت . دکتر علیخان حاج کریم خان قشقائی . آفاسیه علی شیرازی . ادیب التجار . آفاسیه ابراهیم . ضیاءالملک . شیانی ناصرالسلام . دکتر اسماعیل خان . ارباب کیخسرو حاج فاتح الملک . نجات . اسان الحکماء . دکتر حیدر میرزا . حاج وکیل الرعایا . حسن علیخان . آقا میرزا ابراهیم قمی . ممتاز الدوله . مستشار الدوله معززالملک . دزالملک . معین الرعایا . معاضدالملک . مرتضی قلیخان بختباری . فهمیم الملک . آفاسیه حسین = زازی . محمدهاشم میرزا . ابوالقاسم میرزا . حاجی میرزا رضا خان . مشیر الدوله . میرزا رضا خان نایبینی . مؤمن الملک . نیر السلطنه . حاجی سید نصرالله . متین السلطنه . ذکاء الملک . حاجی آقا کسانیکه رد کرده مدرسی . دهخدا . دکتر حاجی رضا خان . دکتر امیرخان . طباطبائی . کائف معاضدالسلطنه . افتخار الاعظین

رئیس - باکثریت تصویب شد

آقامیرزا داودخان - در موقع رأی بندۀ ورقه را حاضر کرده بودم که رأی بدhem ولی بنای فرمایش آقا موزع الملک فرمودند این ترتیب بر حسب تقاضای اداره کمرک بوده است رأی ندادم برای اینکه خواستم بدانم کمیسیون خارجه بجهت کاغذمدیر را مأخذ فرار داده است .

آفاسیه ابراهیم زلجنانی - بقول يك روزنامه نویس استعفای ایشان را صحیح نمیدانم همه ماهابایشان اطمینان داریم باید بجای خودشان باشند (عموماً تصدیق کرندند) .

کاشف - عرض میکنم که در صورت مجلس

بنده را از غائبینی اجازه نوشته ندارم در صورتیکه اجازه داشته ام (کفتند بالاجازه نوشته شده است) .

افتخار الاعظین - دیروز نظر بنده است

وقتیکه اینجا بودجه خوانده شد مدیر مستول خلاصه عرایض نویسی همان سی توان قرائت شد و بعد وقتی که از طرف آقا رئیس اخندرای شد رأی را بهمان

صورت بودجه گرفتند در خود بودجه هم سی توان نوشته شده است ولی فرار شد پنج توان بر حقوق ایشان افزوده شود و حالا نمیدانم چرا (۲۰) توان

اینجا نوشته شده است (دیگر اظهاری نشده رئیس صورت مجلس را امضاء نهود)

رئیس - بطوریکه در صورت مجلس مذکور بود دستور امروز یکفقره بقیه کنترات مستخدمین بلیکی است که باید در باره سایر بن رأی بکیریم و چون در جلسه گذشته در باب مسیو (کله) رأی گرفتیم نتیجه حاصل نشید یعنی بواسطه امتناع معلوم نشده مجلس آن را تصویب میکنند یا نمیکنند پس اول شروع میکنیم باینکه در باره مسیو (کله) رأی بکیریم که از طرف وزیر مالیه پیشنهاد شده است سالی (۱۸۰۰) فرانک سه ساله در باره او داده شود .

حاج فاتح الملک - آن طریق که بنده چند روز قبل از این پیشنهاد کردم خوب است خوانده شود

رئیس - چون جزو دستور نیست باید بروز بکمیسیون مبتکرات .

فاتح الملک - تقاضا میکنم که اول خوانده شود بعد بکمیسیون بروز

رئیس - بسیار خوب میفسرستیم بیاورند خوانده شود . حلال رأی بکیریم کسانیکه سالی (۱۸۰۰) فرانک در باره مسیو (کله) تصویب میکنند ورقه سفید خواهند انداخت

فهمیم الملک - خواستم عرض کنم اینمسئله را آقایان مستحضر باشند که این دو نفر منتش که بنادند از طرف وزارت امور خارجه خواسته اند اینها در ضمن کار خودشان این کار را هم نتفییش کنند و از قفاره تا مشهد و سیستان رسید کی نمایند همچنین درست جنوب مقصود این است که اینها مستخدمین مخصوص گمرک هستند نه اینکه فقط برای تذکره کار کنند .

رئیس - سر کار دیروز اینجا تشریف نداشتند که بیکل جلسه تمام در این خصوص مذاکره شده با این جهه دیگر در این خصوص مذاکره نمیشود (با اوراق اخذ رأی شده نتیجه ذیلا اعلام شده) .

معاضدالملک - عده حضار (۷۴) ورقه سفید ملامت قبول (۳۸) ورقه آبی علامت رد (۱۵) امتناع (۲۱) کسانیکه تصویب کرده اند

حاج شبخعلمی خراسانی . حاج میرزا رضا خان . وجدها . ابوالقاسم میرزا . فهمیم الملک .

صدرالملمه . سپهبدار اعظم . بهجت . ضیاءالملک . معتمد التجار . ادیب التجار . حاج فاتح الملک . شیانی . اسان الحکماء . دستبل خان

پاره مطالب جلسه را خصوصی کنیم دستور جلسه آنیه بقیه بودجه مجلس و بقیه کنترات مستخدمین بگذشیکی .

(مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد) .

جلسه ۱۶۱

صورت مذکورات روز یکشنبه ۱۹ شهر

شوال المکرم ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت وربع قبل از غروب در تحت ریاست آقا ذکاءالملک نشکنیل شد .

صورت مجلس روز شنبه را آقا معاضدالملک فرائت نمود .

(کسانی که در جلسه قبل بدون اجازه فایض بودند) آقایان نوبری . حاج میرزا آقا فوام الاسلام آقا میرزا ابراهیم خان . صدیق حضرت . آفاسید محمد رضا . آقا شیخ محمد آقا . سیدعلی آقا یزدی

آفایانی که بوقت مقرر حاضر نشده اند . سیدهاد اعظم . سردار اسدالله . میریض آقاپان . حاج مصدق الممالک . صنیع الدوام .

رئیس - در صورت مجلس ملاحته ای اگر هست بفرمانید .

ارباب کیخسرو - در آنجا نوشته شده است استعفای ایشان پذیرفته نشد در صورتی آن روز

بنده استعفا دادم و کتابه استعفای خود را عرض کردم و خدمت مجلس مقدس را گرانبهای از این می دانم که بپشترازین در این باب مذاکره کنیم

و استعدها دارم که یکنفر را معین فرمانید که بنده حساب خود را باو بپردازم و ضمنانم تقاضا میکنم

که در حساب بنده را مقر رفرماشید در روزنامه ای درج گذشته که شکی برای کسی باقی نماند .

(بالاتفاق گرفتند استعفای شما را مجلس قبول نمی کنند)

فهمیم الملک - دایره خلاصه نویسی عرایض سی توان تصویب شده و اینجا بیست و پنج توان نوشته اند که این اشتباه شده است .

افتخار الاعظین - در خصوص دایره خلاصه آن روز در موقع رأی بمحض رأی ورت نانوی کمیسیون محاسبات گویا قرارشده پنج توان بر حقوق

مسئول آن افزوده شده سی و پنج توان منظور شود .

حقین السلطنه - دایره خلاصه نویسی عرایض از اداره مباشرت سی توان پیشنهاد شده بود و بعد که آقا معاضدالملک و بنده نتفییش کردیم ولازم شد که

جرح و تعدیلی در این حقوق بشود همین سی توان پیشنهادی اداره مباشرت را بقاء کردیم و با کمیسیون

محاسبات گذشته است ولی چون حاقد مجلس تصویب شده است گمان میکنم که نمایندگان هر راه باشند با

پیشنهاد آقا معاضدالملک و بنده که همان سی توان کمیسیون محاسبات و نه آن سی و پنج توان .

رئیس - در باب آقا ارباب که کلیه اهل

این مملکت و اعضای مجلس شورایملی بایشان اعتقاد دارند اعتراض یک روزنامه نویس نباید باعث این شود

که ایشان استعفای اینند و گمان نمیکنم که مجلس استعفای

ایشان را بیندیرد .

از نقطه نظر اینکه این پیشنهاد بیک اضافه خرجی برای دولت نخواهد بود، با اینکه بوجب نظام نامه داخلی پیشنهاد آن در ضمن شود منوع باشد برای این که ۱۵ تومان وظیفه مشارکه داخل در بودجه مجلس نسبت اکثریت مجلس این پیشنهاد را تصویب نموده و نیز بعد از مقداری مذاکره بدوآ باصلاحات کمیسیون محاسبات در این ماده بالوراق رای گرفته شد از قرار ذیل نتیجه اعلام شد:

معاضد الملک - عده حضار (۷۰) ورقه سفید (۲۰) ورقه آبی (۴۸) امتناع (۱۶) تصویب کنند (گان).

حاج میرزا زین العابدین قمی - محمد هاشم میرزا ادیب التجار - شبیانی - دکتر اسماعیل خان - آقا میرزا احمد - آقاسید حسین کزاری - آقسید حسین اردبیلی - لسان الحکماء - آقا شیخ ابراهیم - آقا شیخ رضا - کاشف - دکتر حیدر میرزا - دکتر امیر خان - آقسید جلیل - عز الملک - ممتازالدوله - مشیرالدوله - نیرالسلطان - نویت - رد کنند (گان).

آقا ایان حاج میرزا رضا خان - ناصرالاسلام - معین الرعایا - حاج صید نصرالله - حاج صید ابراهیم مدرس - طباطبائی - مستشارالدوله - محمد بروجردی - شیخ علی شیرازی - معاضدالسلطنه - مؤمن الملک افتخار الاعظین - حاج محمد کریم خان - شیخ محمدی منتظرالسلطنه - حاج شیخ اسدالله - بهجت - نویم - الملک - ابوالقاسم میرزا - ضیاءالملک - سلیمان میرزا - میرزا ابراهیم قمی - کلی الرعایا - کلی الرعایا - عبدالحسین بروجردی - صدرالعلماء - حاج شیخ الرئیس - معتمدالتجار - حسینعلی خان - ممتازالسلطنه - حاج آقا - ذکاءالملک - لوعالدوله - معاضدالملک - میرزا مرتضی قلی خان.

رئيس - رایورت کمیسیون محاسبات در این ماده رد شد حالا رای می کنیدم بماده سوم بودجه بطوریکه از طرف اداره مباشرت پیشنهاد شده است هر کس تصویب میکند ورقه سفید یعنی داده از اوراق رای اخذ و احصاء شده نتیجه از قرار ذیل قرات شد.

معاضد الملک - عده حضار (۷۰) ورقه سفید (۴۹) ورقه آبی (۰) امتناع (۱۶) (کسانی که تصویب کردن).

آقا ایان - دکتر علی خان - مؤمن الملک - میرزا ابراهیم قمی - سلیمان میرزا - آدبیه - محمد بروجردی - شبختعلی شیرازی - ادیب التجار - ضیاءالملک - معتمدالتجار - حاج محمد کریم خان - وجیدالملک - شیخ محمد ابراهیم زنجانی - شبیانی - حاج آقا - فهیم الملک - حسینعلی خان - منتظرالسلطنه - لسان الحکماء - حاج شیخ علی - ابوالقاسم میرزا - افتخار الاعظین - محمد بروجردی - بهجت - ارباب کبیخرسرو - کبیخرسرو - شیخ علی - دکتر علی خان - کلی الرعایا - ممتازالسلطنه - ارباب کبیخرسرو - آقا شیخ رضا - دکتر اسماعیل خان - حاجی فاتح الملک - ضیاءالملک - هشت روی - محمد هاشم میرزا - آقا شیخ علی - ارباب کبیخرسرو - آقا شیخ رضا - دکتر حیدر میرزا (کسانی که رد کرده اند) دکتر علی خان - دهدزا - کاشف - حاجی سید ابراهیم دکتر امیر خان.

خان - مستشار الدوله - افتخار الاعظین - آقامیرزا ابراهیم قمی

رئيس - این فقره هم با کثربت تصویب شد حالا باید رای بگیریدم در کلیه این پیشنهاد

حاجی آقا - در این موارد در زمینه باید رای در کلی بگیریدم که بایلا یعنی قانونی از طرف بیک وزارت خانه پیشنهاد شود که از مجلس بگذرد این بیک لا یعنی بوده تجدیدیات کنترانی و آن چیزی که راجع به مجلس بود همان مسئله حقوق اینها بوده میباشد تصویب شود و مسئله بودجه بوده لا یعنی قانونی به مجلس نیامده است که ترتیب قانونی در آن عمل شده ویس از اخدرای در مواد درباره کلیه آن رای گرفته شده.

عز الملک - بنده این ماده نظام نامه داخلی رامی خوانم - ماده ۹۹ می تویسد (در مسائل و موارد که مشتمل بر فقرات مختلف است اگر تجزیه آن ولو از طرف بیک انفر خواسته شود باید آن ماده یا مسئله تقسیم شده چزء بجزء رای گرفته شود ولی پس از آنکه در جزء آخر رای گرفته شدم مجدد آباید در مجموع قسمه ای که قبول شده است رای گرفته شده)

حاجی آقا - کمان می کنم این هیچ ربطی با این مسئله نداشته باشد برای اینکه چنانچه عرض کردم این بیک مسئله بودجه بودکه در اجزاء آن جزء بجزء بیک کسی تقاضا کرد و رای گرفتیم والا بیک کسی تقاضا کرد و رای گرفتیم والا کمان نمی کنم در باره بیک عده مستخدمین کیک وزارت خانه لازم داشته و پیشنهاد به مجلس کرده باشد و ما حق داشته باشیم که در فقره بودجه آن رای بدین محتاج باین باشد که بطور لا یعنی قانونی رای کلی در آن پیکریدم برای اینکه چیزی که راجع به مجلس بود فقط همان فقره حقوق اینها او مسئله بودجه بوده که آنرا هم رای دادیم و تمام شد شروع بشور در بقیه بودجه گردید ماده سیم راجع باداره مباشرت شامل دوره ذیل قرات شد (۱) دفتر را کد - (۲) اعفاء اداره مباشرت ماهیانه (۲۲) تومان برای او پیشنهاد کرده بود اظاهر ارشده کچون میرزا حسن خان بمالحظه ماهی [۱] تومان که از دولت وظیفه دارد خودش داوطلب خدمت در دفتر را کد است - تومان علاوه برای ایشان ماده بیکه در این خدمت هستند داده شده و در باره بیک انفر عضویگر دفتر را کد نیز ۲۰ تومان تصویب کرده بود [۲] در باره سرایدار باشی که ۲۰ تومان پیشنهاد شده (۱۸) تومان (۳) در باره آبدار باشی که (۱۳) تومان پیشنهاد شده بود (۱۲) تومان (۴) در باره فرابشباشی که (۱۸) تومان پیشنهاد شده بود (۱۵) تومان تصویب کرده بوده در خصوص تغیراتی که کمیسیون محاسبات در فقرات ماده سیم داده بود مقداری مذاکرات شده عده از نهاد کان بر ضد کمیسیون اظهارات نموده و آقا دکتر اسماعیل خان توضیحات لازمه در آن خصوص دادند بالآخر آقا حاج صید اسدالله معین الرعایا - متین السلطنه - مشیرالدوله - معاضدالملک - حاج دکتر حیدر میرزا دکتر اسماعیل خان - حسینعلی خان - نیرالسلطنه - ممتازالدوله - وجیدالملک - کسانی که تصویب نکرده اند کاشف - مدرس - طباطبائی - دهدزا - دکتر علی

معزز الملک - چون (ویبه) الان قائم مقام مرتا رد است والبته مدیر پاک اداره میتواند بوزارت مالیه کاغذ بنویسد و اینکه بنده عرض کردم برای این بود که گفتن اشتباه شده و مخصوصاً در این مسئله که مشترک روز قبل رسیده بود رفتم از ایشان تحقیق کردم و این رایورت را دادند.

رئيس - حالا رای میگیریم در باب مسیو (مون) بهمان ترتیب سال اول (۱۴) هزار فرانک سال دویم (۱۵) هزار فرانک سال سیم (۱۶) هزار فرانک کسانی که موافقتند ورقه سفید خواهد انداخت (پس از اخذ رای بالوراق واحصاء آن نتیجه از قرار ذیل قرات شد)

معاضد الملک - عده حضار (۷۴) ورقه سفید [۴۳] ورقه آبی (۵) امتناع (۲۵) کسانی که تصویب کرده اند معین الرعایت - سیده دار اعظم - ادیب التجار - دهخوار قانی - صدرالعلماء - معاضد - الملك - معتمدالتجار - شبیانی - حاجی میرزا رضا خان - دکتر اسماعیل خان - حاجی فاتح الملک - ضیاءالملک - هشت روی - محمد هاشم میرزا - نیجات - مؤمن الملک - قشقائی - وجیدالملک - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حسینعلی خان - آقا شیخ علی شیرازی - و کلی الرعایا - معاضدالسلطنه - لسان - العکما - افتخار الاعظین - ارباب کبیخرسرو - آقامیرزا ابراهیم قمی - حاجی شیخ علی - حاجی آقا شیخ علی شیرازی - و کلی الرعایا - معاضدالسلطنه - ارباب کبیخرسرو - آقا شیخ رضا - دکتر حیدر میرزا (کسانی که رد کرده اند) سید نصرالله مشیرالدوله - ممتازالسلطنه - میرزا دکتر حیدر میرزا (کسانی که رد کرده اند) دکتر علی خان - دهدزا - کاشف - حاجی سید ابراهیم دکتر امیر خان.

رئيس - با کثربت تصویب شدحالار آی میگیریم در باب (زون) رئیس کمرک عربستان بهمان ترتیب سال اول ۱۴ هزار فرانک سال دویم ۱۵ هزار فرانک سال سیم ۱۶ هزار فرانک هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت نیز برای استخدام زوین اوراق رای اخذ شده آقا حاجی میرزا رضا خان استخراج نمودند.

معاضد الملک - عده حضار ۷ ورقه سفید ۴ ورقه آبی ۸ امتناع ۲۳ (کسانی که تصویب کرده اند) مرتضی قلیخان بختیاری - صدرالعلماء - نیجات - حاجی آقا شیخ علی - مؤمن الملک - آقا شیخ علی - ممتازالملک - آقا شیخ ابراهیم - آقامیرزا ابراهیم خان - و کلی الرعایا - لسان الحکماء - حاجی سید نصرالله - ذکاءالملک - آقا شیخ رضا - بهجت - معزز الملک - دکتر حیدر میرزا - حاجی شیخ علی - کلی الرعایا - لسان الحکماء - حاجی سید نصرالله - ذکاءالملک - آقا شیخ علی - ارباب کبیخرسرو - نایبیتی - سیده دار اعظم - فهیم الملک - ارباب کبیخرسرو - نایبیتی - سیده دار اعظم حاج شیخ اسدالله معین الرعایا - متین السلطنه - مشیرالدوله - معاضدالملک - حاج دکتر حیدر میرزا دکتر اسماعیل خان - حسینعلی خان - نیرالسلطنه - ممتازالدوله - وجیدالملک - کسانی که تصویب نکرده اند کاشف - مدرس - طباطبائی - دهدزا - دکتر علی

حاضر نشده حکم امضاء خواهد شد و اگر حاضر نشد واداره اجرا را جواب گفت اداره اجرا حاضر میشود آنحکم را اجرا کند وقتی که طرف دید میخواهد حکم غایبی را اجرا کنند لابد حضور پیدا میکند و حکم غایبی مبدل بحکم حضوری میشود امادر مسئله حراج یعنی حراج اموال مردم لازم است که مقدمتاً عرض کنم که بکمدتی یک قسمت بزرگ تظلم مردم که بعد از اظهار میکنند راجح است بتأخیر احکام محاکم که کار دیر از عدایه میگذرد و این تأخیر یک قسمتش راجح بتأخیر در اجرا است تأخیر در احکام محاکم برای این است که هر قدر بخواهد نظم محاکم را بتریبات قانونی و بیشتر اجرا کنند تأخیر پیشتر خواهد شد مثلاً ترتیب سابق که به محض اظهار عارض یکنفر فراش میرفت مغروض را میآورد اینقدر تأخیر در احکام نمیشد ولی ترتیب قانونی تقاضا میگنده که به لذت ده روز برای مدعی علیه احضاریه فرستاده شده تا او هم بتواند استنادی که برای دفاع دارد حاضر کند پس هر قدری که بخواهیم از مجرای قانونی کار را بگذرانیم اسباب تعویق خواهد شد و این تعویق کویا اسباب شکایت مردم این است که یک حکمی خفایت خودشان را ثابت میکنند و آنحکم یکماه دو ماه سهماه در اجرا میماند و اجرا نمیشود و در حقیقت میتوان گفت که این شکایت بعیق است اگر یک محکوم اهی شکایت بگند از عدم اجرای حکم حق دارد پس وزارت عدایه مجبور است در اجرای اثبات خودش پیکر تدبیر سرعت اجرائی بدهد و وقتی حکم را به محکوم علیه ابلاغ میگنند مسلم است که بمیل خود حاضر باجرای حکم نمیشود در اینصورت وزارت عدایه باید بعضی وسائل تضییقیه اتخاذ کند که طرف را مجبور کند بدادن حق محکوم با آن وسائل این است که مال او را توقيف کند که باینواسطه او بداند که واقعاً یکقوتی در عدایه است که میتواند مال او را توقيف کند و چنانچه باز حاضر نشده حق محکوم را بدهد وزارت عدایه آنوقت مجبور خواهد شد که آن اموال را بطور مزایده پول مبکنند برای اینکه طلب مردم را وزارت عدایه نمیتواند بعای نقدی اثاث البیت بدهد و در تبدیل اموال هم وزارت عدایه شاید بیشتر وقت داشته باشد که بصاحب مال ضرری وارد نماید و اگر بطوری که آفای حاجی آقا فرمودند عمل باین معنی که خود طلبکار را بگویند که بیا در مقابل طلب خود اموال بردار آنوقت خیلی احتمال قوی میرود که طرف آن طلبی را که دارد طوری بازه آن مال بردارد که رعایت صرفه و محکوم نشده باشد بجهت اینکه هر طوری اوداش میخواهد میگویند من این اموال را بیشتر از این نمیخواهم بهر کسیکه میخواهید بفروش طلب مرا بده یا اینکه بگویند طلب من پول نقد است و نمیتوانی سرا مجبور کنی که جنس بردارم پس برای اینکه بیشتر منتفع محکوم منظور شود وزارت عدایه حراج را دائز کرده است تا اینکه این مشتری هی مختلفی که هستند جمع شوند و بر قاتی که مابین مشتریها هست آن اموال در موسم مزایده گذاشته شده بقسمتیکه ممکن است ضرر محکوم نباشد حراج شود و این ترتیب بهتر است برای محکوم علیه برای اینکه اگر محکوم له رامختار گفند باینکه عوض طلب خودش پول بگیرد آنوقت در تعیین قیمت آن اشکالات زیاد خواهد بود و اسباب ضرر صاحب مال میشود حراج یکم جمیع عمومی است

هم عمل گردید برای این بود که چنانچه اظهار شد این یک اجازه است که بدولت داده میشود که یک عده را برای یک اداره استخدام نماید با این جهت بود که رأی نگرفتیم و گفتند این لا یعنی قانونی نیست عز الملک - اینکه می فرمایند چون این یک استیجاره است که از مجلس می شود و نماید بطور لایحه قانونی در آن عمل کرد بنابراین در بودجه هاهم نباید دو مرتبه رأی گرفته شود.

رئیس - عرض نکردم در کلیه مسائل بودجه نباید دو مرتبه رأی گرفت خود بودجه فانون است برای اینکه دارای فصول و مواد است عرض کردم این مسئله فقط یک اجازه بود که از طرف مجلس بدولت داده شد.

حاج و کیل الرعایا - بنده تصویر میگنم که اصل (۳۴) قانون اساسی بیش از آن در شغور شده است که بتوانند در آن نکته رأی بگیرند اصل (۳۴) یکی از صالح بزرگ مملکت را در بردارد و شاید بدون او نشود حفظ صالح مملکت را نموده.

رئیس - مذاکرات جلسه علنی ختم می شود و بعد از آن جلسه خصوصی خواهد بود.

حاجی آقا - این سوالی را که می خواهیم بگنم یک سوال مهمی است که راجع بچیز هایی است که اسباب تنفس عمومی شده است و خواهش می کنم که آفای معاون وزارت عدلیه جواب صحیحی بفرمایند که مسکت باشد اولاً میخواستم سوال کنم در احکام غایبی عدایه بما این ترتیباتیکه رئیسی عدایه رفقار میگنند و با اینکه ابداً از ترتیب مدعی و منکر مسبوق نیستند مداخله میگنند و حکم می دهند این مداخله شان بچه میزان است و نایماً در میتوانند بحکم غایبی که اموالشان را توقيف میگنند بعد در یک مدت معینی آنرا حرج دیول آنرا به محکوم له و صاحب طلب که در عدایه تظلم گردید است میگذرد از روی چه میزان است جو شوال من این است که یکنفر ولو در یک محکمه صحیحی محاکم کرده و مسیح شده باشد و واقعاً چق یک کسی ثابت شده باشد قانون عقل و شرع این است که در موقع اخذ مدعی بمدیون یکنفر در یک مدت معینی آنرا در عدایه توقيف کردند و از آن پس نیزه فوراً رد گردند و اظهار نمودند که این دو اصل ابداً باهم متفاوت دارد امر و زهم در مسئله اخذ رأی کلی درباره تجدید کنترات مستخدمین بلژیکی بهمه یک ماده از نظام از این که داشتند در ظرف دو تا نیزه فوری رد نمایند و بنده هر چنین میگنم این ماده (۹۹) نظام از این که داشتند اینکه وقتیکه در جزئیات رأی داده شد در کلیات آنهم باید رأی گرفته شود و هر ماده از قانونی هم باید بمقتضیه کامل باشد مگر اینکه در خود آن ماده بهاده دیگری اشاره این ماده اینطور می نویسد (ماده ۹۹ را نایماً فرات نمودند) و یعنی بنده بنده مسئله مستخدمین بلژیکی از همین قبيل است و باید بعد از اینکه در جزئیات آن رأی گرفته شد در کلیه آنهم یک رأی گرفته شود.

رئیس - در باره مستخدمین بلژیکی اینکه اظهار شد که این مسئله یک لایحه قانونی نیست تا اینکه بترتیب قانونی در آن عمل شود و همینطور

محترم هر چند کنم بمنه عقیده ام اینست که امر وزیر
ملکت ما این اقتضارا ندارد ما وقتی که بناشد
حقوق ادارات و عده آنها بکاهیم و کسر کنیم
حقوق خودمان هم باید یک مقداری کم کنیم و حا
اگرچه با آن ماده رأی گرفته شده و گذشته است و
بنده تقاضا میکنم که نفری سی تومن از حقوق
نمایند گان کسر شود.

رئیس - چون در آن ماده رأی گرفته
دوباره در آن باب که نمی توان رأی گرفت
حالا اگر حضر تعالی در این خصوص رأی ندارد م
نمایند امتیاز یا رد کنند.

ارباب کیخسرو - بنده یک دوشه نظری
دارم که لازم است عرض کنم اولاً اینکه فرمایش
بعضی از آقایان که در باب حقوق خودشان اظهار
میکنند خوب است از قلب باشد نه حرف اظهار ثانی
دوچیز را میتوانیم در آخر بودجه یقینا پیاویم
یکی مسئله اساسی است و آن هر قدر باشد صورت نش
بکه بسیون محاسبات فرستاده می شود و یکی هم
مخارج فوق العاده است که در آنجا ذکر نشده
مثل اینکه مثلا در موقع جشن مولود اعماق حضرت
همایونی یا سایر اعیاد ملی مخادری برای مجلس
فرامیشود که باید افدام شود و همینقدر میخواست
عرض کنم که آن چیز خارج از آن چیزی است
که به آن رأی داده شده.

قاضی - بنده از آقای ارباب کیخسرو واستدعا
میکنم که در ضمن فرمایشات خودشان این اظهارات
را نکنند البته هر نماینده اظهاری را که میکند
از روی عقیده است و عقیده به آن مطلب دارد
که اظهار میکند پس باید در مقابل اظهار نمایند
اینطور جواب داد نماینده در عقیده خودش آزاد
است و باید عقیده خودش را اظهار کند حالا آقایان
رأی نمیدهند ندهند.

افتخار الواعظین - میخواستم عرض کنم
آقایانی که میفرمایند که بودجه قانون نیست و باید
رأی کلی در آن گرفت در ماده ۶۵ نظام اسلامی
داخلی مبنویست بودجه قانون است و هر قانونی بعداز
اخذ رأی در مواد در کلیات آنهم باید رأی
گرفته شود.

حاج شیخ الرئیس - بنده میخواستم خاطر
آقایان را متذکر کنم که بعضی مخارج اگر چه جزو
مصارف فوق العاده است و خواهد آمد ولی مصارف
روضه خوانی محض تیمن و تبرک بخصوصه باید در
بودجه مجلس تصویب شود.

رئیس - در جواب این اظهار حضر تعالی
عرض میکنم سال گذشته مجلس که دهه هاشور از روضه
خوانی کرد ولی آقایان نمایند گان نخواستند مخراج
روضه خوانی از کیسه دولت و ملت داده شود و
خودشان متوجه شدند بعد از اینهم شاید اینکار را
بگفتند (بالاتفاق گفتند صحیح است)

حاج عزالملک - در باب روضه خوانی همان
طور که فرمودند صحیح است و دیگر اینکه میخواستم
و غیر کنم از بارت این در آمد که وقتی نمایند گان

آقا شیخعلی - معاضد السلطنه دکتر هلبغان
آقا شیخ ابراهیم زنجانی آقامیرزا ابراهیم قمی
حسینعلیخان صدرالعلماء دکتر حیدر میرزا
آقا سپد حسین اردبیلی آفاسید جلیل آقا
میرزا داود خان اسان الحکماء و کوی التجار
آقا شیخ مهدی معززالملک آقا میرزا احمد
فهیم الملک حاج شیخ اسدالله حاج شیخ الرئیس
حاج دکتر رضاخان مرتضی قلیخان بختیاری
آقا عبدالحسین متنی السلطنه ارباب کیخسرو
حاجی آقا مسؤول اداره عزالملک معین الرعایا
آقا شیخ غلامحسین مشیر اداره نیرا اسلطان
معاضد الملک افتخار الواعظین سلیمان میرزا
شیبانی حاج سبد نصرالله آقامیرزا مرتضی
قلیخان طباطبائی ذکاء الملک ممتاز اداره
(کسانی که ردیکر دارند) حاج عزالملک اواعالمواله
آفاسید حسین کزاری

رئیس - با کثریت تصویب شد حال باید در
کلیه این بودجه یک رأی آخری گرفت

حاج آقا - میخواستم عرض کنم این مسئله
همه این طور که راجع بمستخدمین خارج عرض کردم
مسئله بودجه است و در آن بطور لا یقه قانونی نمیتوان
رفتار کرد که اول در مواد آن رأی بسیاریم بعداز
آن در کلیات علاوه بر این در هیچ کجا نظامنامه
داخلی همچو چیزی نداریم که باید در بودجه دو مرتبه
رأی گرفته شده فقط چیزی که نظامنامه داخلی بما
بیکویید که باید در آن رأی جزوی و کلی گرفت در
اره قانون است که اولا در مواد آن رأی گرفته
میشود بعداز آن در کلیه آن رأی آخری اخده شود
دانیم برای این است که اگر اختلافاتی در بعضی از
طالب آن باشد بین نمایند گان از جویش اقتضای وقت و
غیره معلوم شود و بعقیده بنده این را نمیشود در بودجه
هم معمول نموده که یک مبالغه برای بعدها باشود در
صورتی که نظامنامه هم ابداً این زمام را بما نمیکند
رئیس فرق نمیکند بودجه هم یک قانونی است شامل
صول و مواد برای اینکه قانونی که بیکویند باید
ز مجلس بگذرد و در موقع گذشتگان باشد که رأی
در آن گرفته شده مقصود عبارت نیست بلکه مقصود
بن است که هر چیزی که میباشد به مجلس و دارای
صول و مواد است قانون است و مقصودها این بودجه
هم جزو قوانین است و همین طور بعد از شور و
خذ رأی در مواد در کلیه آن رأی گرفته شود

حاج شیخ الرئیس - اینکه میفرمایند باید
در کلیه رأی گرفته شود آیا کسانی که همین مواد
که رأی گرفته شده یکان یکان را رأی دادند
با کثریت تصویب کردن حالا میتوانند رأی ندهند
دیگر است که همچو چیزی را نمیشود تصویب کرد
رأی اینکه معنی ندارد.

رئیس - حالا اگر یک کاری که معنی ندارد
بن یک حرفي است همیشه ولی حق دارند یعنی
اخته اند میتوانند یکیه آن را تصویب کنند یا رد
نمایند و هم میتوانند امتیاز نمایند.

حاج شیخعلی - چون موقم مذاکره در کلیات
بن بودجه است بنده هم عرض دارم اگر اجازه
نمایند عرض کنم میخواستم در خصوص حقوق نمایند گان

حاج فاتح الملک — متین السلطنه —
نیرالسلطان [کسانی که رد کردند) مشیرالدوله
آقامیرزا رضاخان — آقامید حسین کزازی — آقا
میرزا احمد — دکتر حیدر میرزا .

فصل چهارم مصارف ماده (۴) مصارف ماهیانه
سوخت چراغ برق و نفت و شمع مصارف آبدارخانه
لوازم سرآبدارخانه فراشخانه لوازم التحریر وغیره
کمبیسیون تمام فصل دویم را بملحوظه اینکه فقط
اعتباری است که باداره مبادرت داده می شود تصویب
نموده بود .

رئيس . رأی می کیریم بر ماده چهار بطوری
که اداره مبادرت پیشنهاد شده و کمبیسیون معاملات
هم تصویب کرده است کسانی که تصویب می کنند
ورقه سپید خواهند انداخت .

(با اوراق اخذ رأی شده نتیجه بطوریکه ذیلا
مندرج است اعلام شد) .

معاضد الملک — عده حضار (۷۰) ورقه
سفید [۶۰) امتناع (۱۰) تصویب مکنند کان
آقا شیخ رضا — حاجی میرزا رضاخان - مشیرالدوله
دهخدا . مستشارالدوله — افتخار الوعظین - عزز
الملک — حاج آقا . آقامید حسین کزازی . آقا
سبد جلیل . ابوالقاسم میرزا . حاج فاتح الملک .
حاج شیخ الرئیس . معتمد التجار . ادیب التجار .
محمد هاشم میرزا . ضیاءالملک . شیبانی . حاج
شیخعلی . دکتر حیدر میرزا . دکتر اسماعیل خان
آقامیش علی . حاج محمد کریم خان . قشقانی .
صدر العلماء . وحدت الملک . آقا میرزا ابراهیم
قمری . آقامیش ابراهیم زنجانی . معاضد السلطنه
اسان الحکماء — مؤمن الملک . آدینه محمد
خان — آقا شیخ مهدی — دکتر امیرخان —
حسنعلی بنان . دکتر علیخان . کاشف . آقا
میرزا داود خان . وکیل التجار . طباطبائی .
وکیل الرعایا . تربیت . نیرالسلطان . ذکاءالملک
آقامیرزا مرتضی قلبخان . معاضد الملک . آقا .
میرزا احمد . حاج دکتر رضاخان . سلیمان میرزا
متین السلطنه . آقا سپد حسین اردبیلی . بهجت
آقا شیخ غلامحسین . حاجی شیخ اسدالله . ممتازالدوله
عزز الملک . حاجی سید ابراهیم فهیم الملک . ارباب
کیخسرو . آقامحمد بروجردی

رئيس . با کثیریت تصویب شد
ماده (۵) مصارف ماهیانه لباس — لباس مسنه خدم

سوخت زغال سنگ وغیره مصارف اصطبل

رئيس — رأی می کیریم بر ماده آخری بودجه
مجلس کسانی که تصویب می کنند ورقه سپید خواهند
انداخت (اوراق رأی کرفته شد نتیجه از قرار ذیل
قرابت کردید)

معاضد الملک — عده حضار « ۶۹ » ورقه
سفید « ۵۷ » ورقه آبی « ۳ » امتناع « ۹ »
(کسانی که تصویب مکنند) تربیت . ادیب .
التجار . حاج میرزا رضاخان . هشت رو دری . محمد
هاشم میرزا . حاجی محمد کریم خان . معتمد التجار
حاج فاتح الملک . حاج شیخعلی . دکتر امیرخان
ضیاءالملک . آدینه محمد خان . مؤمن الملک

نوشته شده است دستی ده تومن نهاینکه واقعه ادشتی ده تومن باشد زیرا که باداره مباشرت مذاکران زیاد شد و گفتند که از دستی ده تومن خبلی کمتر ممکن است تهیه شود و فقط این مبلغ را احتیار باداره دادیم.

ارباب کیخسرو - هر روزی هم که در این خصوص مذاکره شد بنده عرض کردم که این یک اعتباری است و حالا هم عرض می کنم که بجز حقوق اجزاء تمام چیزهای دیگر اعتباری است. آقا میرزا احمد - بنده یک سوالی از وزیر چنک در باب فشوونی که بمازندران فرستاده بودند کرده بونم دیدام هیئت رئیسه آن سوال را فرستاده اند یا آنکه فرستاده نشده است.

نایب رئیس - از طرف هیئت رئیسه که بوزارت چنک فرستاده شده است.

سلیمان میرزا - نظر بنده بصورت مجلس بود و آن اینست که اگر بنا باشد جزئیات بودجه را باین ترتیب که نوشته اند می نویسند گمان میکنم که باید نصف وقت خودمان را صرف استعمال راپورت بودجه کل کنیم همانطور که مابودجه کل راماده بمامده رأی بدھیم و در صورت مجلس هم من جب - المجموع بنویسند که بفلان ماده رأی گرفته شدو تصویب شدند اینکه مبنیویسند ماده دویم برای فلان مدیر فلان قدر تصویب شدو میرزا حسن خان آنقدر برای دارباشی فلانقدر اینها جز اثباتی وقت مجلس فایده دیگر ندارد.

راپورت کمیسیون بودجه قرائت شد که لایحه از وزارت جلیله معارف واوقاف مشور تفاضلی دو هزار تومن اعتبار برای مصارف لازمه اداره اوقاف که قبل از گذشتن بودجه از مجلس گردید بود رسیده باحضور معاون وزارت علوم واوقاف مطرح مذاکره شد پس از مذاکرات بسیار کمیسیون با کثریت تصویب نمود که این مبلغ را اگر اکثریت مجلس تصدیق نماید پوزارت خانه مذکور داده شده و پس از گذشتن بودجه آن وراثت خانه محسوب ندارد.

نایب رئیس - عجال التأذیل این خصوص مذاکره نمیشود تا اینکه طبع و توضیح شود راپورت کمیسیون عرایض و مرخصی فرائت شدی که کمیسیون در اوقات مقرر متفق شد و بعرایض رسید کی نمود (۱) ارباب حقوق که از بابت کسر مقری و پیکاری خود هر ایض متعبد بوجلس تقدیم کرده اند وجوابهای شافی و کافی بجای آنها فرستاده شده است بتاز کی تجدید شکایت نمود و مسئله پیکاری خودشان تشکی می نماید چون استخدام اشخاصی که جزو دستورالعمل مقرری دارند صرفه وصلاح دولت است ممکن است کمیسیون عرایض تقاضا نماید هرچه زودتر وزرای عظام هیئتی ترتیب بدهند و زودتر درجه ایجاد این خدمتی شایسته باشد منصوب داشته می باشد هر یک بر خدمتی شایسته باشد منصوب داشته آنها را آسوده دارند هم صرفه دولت منظور شده باشد.

(۲) سردار مجتبی عرایض متعبد مملکت

معاون وزارت عدلیه - همان اشخاصی که تشخیص حکم غایبی را بدهند اگر در موضوع حکم غایبی نتوانند تشخیص بدهند پس از این ایجاد را در حکم حضوری هم میتوانند بگذارند علاوه بر این اشخاصی که در محاکم هستند اشخاصی هستند که از همین مملکت هستند اگر میتوانند حکم حضوری بدهند حکم غایبی هم میتوانند بدهند والا اگر نتوانند حکم غایبی بدهند حکم حضوری هم نمیتوانند امداد باب حراج همانطور که عرض کردم برای احقاق حق محکوم لایاست و هیچ وقت برای دویست تومن طلب یا نصیحت تومن مال حراج نمیشود فقط تا آن مأخذی که لازم است حراج میشود و بعد موافقت میشود و مقصود وزارت عدلیه از اینکار چنانچه عرض کردم رسیدن بحق من لایحق است.

رئیس - حال بیست دقیقه تنفس است و بعد از آن جلسه خصوصی تشکیل میشود دستور جلسه آتیه شور برای قانون ثبت اسناد - قانون تشکیلات.

مقارق مغرب مجلس علنی ختم شد

جلسه ۱۶۲ صورت مذاکرات روز سه شنبه

۱۳۲۸ شوال المکرم

مجلس دو ساعت و نیم شب از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای متین السلطنه نائب رئیس تشکیل شد.

صورت مذاکرات روز یکشنبه ۱۹ را آقای معاصد الملک قرائت کردند.

(غایبین جلسه روز یکشنبه) آقا یان - قوانم الاسلام . نوبری . حاجی میرزا آقا . آقا سید محمد رضا . صدیق حضرت . حاج و کیل الرعایا سیده دار اعظم . سردار اسد . آقا سیدعلی آقا بدون اجازه (آفایان) دهداد . آقا شیخ مهدی . دکتر امیرخان بالاجازه غائب بودند (آفایان) آقا شیخ محمد حسین یزدی . مشیرالدوله بوقت مقرر حاضر نشدند (آفایان) حاج مصدق الممالک صنیعه الدوله میریض بودند.

نایب رئیس - آقای عز الملک ملاحظاتی در صورت مجلس داشتید بفرمائید.

عز الملک - بعد از آنی که لایحه تحریه مستخدمین گمرک را در باره آن رأی گرفتند و تصویب شد بنده عرض کردم در کلیه آنهم باید رأی داده شود و یک ماده از نظامنامه داخلی را قرائت کردم و مقداری هم در این خصوص مذاکرات شد در صورت مجلس ذکری از آن نشده است و بعده بنده نگذشته است.

نایب رئیس - در این باب آن روز هم گفته شد که در واقع این مسئله یک اجازه ای است که از طرف مجلس داده می شود بهیئت وزراء که پیکاره را تجدید کنند از این مطالب لازم نیست که دکتر اسماعیل خان - در باب لباس مستخدمین می توان بهمان اخترای درماده نشود از مجلس نگذشته است.

نایب رئیس - در این باب آن روز هم گفته شد که در واقع این مسئله یک اجازه ای است که از طرف مجلس داده می شود بهیئت وزراء که پیکاره را تجدید کنند از این مطالب لازم نیست که می توان بهمان اخترای درماده اکتفا کرد.

دکتر اسماعیل خان - در باب لباس مستخدمین بنده اینجا یک توضیحی دارم که مطابق بود با پیشنهاد اداره مباحثت و آن این بود که این ۸۴۰ تومن فقط اعتباری است که باداره مباحثت داده میشود کمیسیون هم این طور تصویب کرد و اینکه اینجا

و تمام اشخاصی که مشتری هستند در آنجا هستند کسی میتوانند بر قابه این مال را بخرد با این ترتیب اشخاصی که بجهت تجارت میخواهند این مال را میخرند و هم اشخاصی که طلب کار هستند یول خودشان را بگیرند و به چوچه نمیتوان کرد که در حراج اسباب ضرر محکوم علیه باشد پس وزارت عدلیه مجبور است که امار حراج را رواج نمایند که حفظ استقلال محاکم واحدهای آنها بشود و بدینه است که در محضر یک جمیع و قبیل یکه - الی بزماینه کذاشته شود اینها بر قابه یکدیگر زیاد خواهند کرد و تصور نمیشود که در این صورت رعایت منفعت در معامله مابین محکوم علیه و محکوم له نشود والبته هیچ وقت نباید بمیکوم ضرری در ادای اووارد شود.

جاج شیخ الرئیس - بنده یک اختصار قانونی دارم اگر اجازه میفرمائید عرض کنم بعقبده شرعیه ذاته صحیحه بنده و سایر فقهاء این تقریر معاون وزارت عدلیه مخالف با قوانین شرعاً مقدس است.

جاج آقا - اجازه بفرمائید بنده کسائل هستم عرض خودم را تمام بگنم که خودم عاجز نباشم در جواب فقط چیزی که میخواهم عرض کنم (پرون شوال است و استیضاح نیست و شاید بطور استیضاح عرض کنم) این است که جواب مفصلی که آقای معاون فرمودند ظاهر آفقط یک کلمه در آن بود که ارجاع بسؤال بنده بود بقیه اش یک مقدار راجع بشکایت از تأخیر احکام عدلیه و شکایت مردم بود چیزی که فرمودند راجع بجواب بنده بود این بود که نمیشود شخص طلبکار جنس داد با اینچه حراج میشود و یول آنرا بطلب کار میدهند این حراج گمان میکنم مخالف هر قانونی است که ایشان تصور کرده اند که قانون وجودان و شرع و عقل باشد و بنده همینقدر عرض میکنم که این هیئتی که هست بجهة این است که ما برای وزارت عدلیه هنوز یک قانونی نوشته ایم و اگر چه از اینکو نه طالب لازم نیست که قانون بنویسم برای اینکه قانون ما در اینموده همان قانون دیانت است و قانون عدل علاوه هیچ عقلی از برای ماتجوز نخواهد کرد که اطالب طلبکار را میخواهیم بگیریم و باو بدهیم یک ضرری بدهکار وارد بیاوریم از این گذشته بدینه است همه میدانند که در اینمملکت فامیله ای محترم هستند که بدهکار هستند ولی بواسطه اینکه در اینمملکت یول نیست از اینچه نمیتوانند طلب طلبکار را یول بدهند معلوم میشود حالا وزیر عدلیه میخواهند احقاق حق کند بقیه ، عادله جنس مذیون را قیمت کنند و بطلبکار بدهند درست است که طلبکار باید بطلبش بر سر و نباید الزام بگذارد بیکنفر محکوم که تودر مقابله دویست تومن طلبیکه باید بدهی باشند و باز این مطالب بخود ترا بفروش طلبکار بدهند از اینجواب هیچ ملتفت نشدم و مخصوصاً از معاون عدلیه خواهش میکنم در اینمشیله خبلی باید دقت بگذارد که سباب تغیر عمومی خواهد بود و هر وجدانی مخالف این است که بواسطه دویست تومن طلب محکوم له پانصد تومن خواهد بود و هر چند بقیه اینکه در اینمشیله خبلی باید دقت بگذارد که معاهکم هم که عرض کردم راجع بحکم غایبی بنده که نباید داد در قانون شرع هم حکم غایبی مجوز است عرض بنده راجع بود ببعضی احکامی که از معاکم میشود در صورتی که به چوچه مجوز شرعی و قانونی در آنها نیست و همچنان منکر را بدهند سوال که در اینوارد چه قسم بر آنها ثابت میشود.